

سلسله مباحث اعتقادی

حلقه‌ی هشتم

حیثیت و فضل الهی

www.ketab.ir

دکتر سید محمد بنی‌هاشمی

سرشناسه: بنی هاشمی، سید محمد، ۱۳۳۹
عنوان و نام پدیدآور: حرزیت و فضل الهی؛ سلسله مباحث
اعتقادی، حلقه‌ی هشتم / سید محمد بنی هاشمی.
مشخصات نشر: تهران: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۱ جلد
شابک جلد هشتم: ۳- ۷۴۲- ۵۳۹- ۹۶۴- ۹۷۸
شابک دوره: ۱- ۶۷۶- ۵۳۹- ۹۶۴- ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.
موضوع: بداه
رده‌بندی کنگره: ۴۴/ ۲۱۸ BP
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/ ۴۲
شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۴۸۵۶۵

ISBN: 978-964-539-742-3 ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۹-۷۴۲-۳

حرزیت و فضل الهی

سلسله مباحث اعتقادی (۱)

سید محمد بنی هاشمی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

ناشر: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

صفحه‌آرایی: مشکاة

چاپ: صبا

کلیه حقوق اعم از تکثیر، انتشار و بازنویسی (چاپی، صوتی، تصویری،

الکترونیکی و pdf) برای ناشر محفوظ است.

اینستاگرام:
monir_publisher

تهران، خیابان مجاهدین، چهارراه ابرسردار، ساختمان یزسکان، واحد ۹
تلفن و فاکس: ۷۷۵۲۱۸۳۶ (۶ خط)

پست الکترونیک:
info@monir.com

کانال تلگرام:
telegram.me/monirpub

فهرست مطالب

۱۵	پیش‌گفتار
۱۷	بخش اول: بسط ید الهی
۱۹	فصل ۱: بداء
۱۹	معنای لغوی بداء
۱۹	معنای لغوی بداء
۲۱	استشهاد به قرآن برای اثبات بداء خداوند
۲۲	بداء یا محو و اثبات خداوند
۲۳	پیمان گرفتن خدا از پیامبران به خاطر بداء
۲۴	اعتقاد به بداء: بالاترین مرتبه‌ی بندگی خدا
۲۶	بدا در افعال انسان
۲۸	بداء خداوند: نه از سر جهل
۳۰	علم ذاتی خدا: منشأ بدا
۳۱	نور علم و علم مخلوق
۳۲	علم ذاتی و علم مخلوق خداوند
۳۴	علم موقوف و علم مقدر
۳۶	مراحل خلق نظام تکوین توسط خدای متعال
۳۸	امور موقوفه نزد خداوند

- ۳۹ ..... اصل اولی: بدا پذیر بودن معلومات پیامبران و فرشتگان
- ۴۱ ..... واقع نشدن بدا در ضروریات نقلی و عقلی
- ۴۲ ..... پیش‌گویی قطعی نکردن ائمه علیهم‌السلام به سبب امکان بدا
- ۴۴ ..... آگاهی پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم از همه‌ی امور قطعی
- ۴۵ ..... مشیت و اراده‌ی حتم و عزم
- ۴۶ ..... کتاب مبین یا امام مبین
- ۴۸ ..... محو و اثبات در ام‌الکتاب
- ۴۹ ..... تغییر نکردن بخشی از ام‌الکتاب
- ۵۰ ..... نوشته شدن وقایع در لوح محفوظ
- ۵۲ ..... امکان محو و تغییر در لوح محفوظ
- ۵۳ ..... امام علیه‌السلام عالم به لوح محفوظ
- ۵۴ ..... اجل مقضی و اجل مستمی و غیر مستمی
- ۵۶ ..... تفاوت تقدیر اجل با تسمیه‌ی آن
- ۵۷ ..... عدم تقدیم و تأخیر اجل با قرار سیدر آن
- ۵۹ ..... اجل معلوم و اجل مستور
- ۶۱ ..... اجل محتوم و اجل موقوف
- ۶۲ ..... امکان بدا در امر محتوم
- ۶۳ ..... قابل بدا بودن مقدرات شب قدر
- ۶۴ ..... شرط بدا برای مقدرات شب قدر
- ۶۶ ..... تقدیر، قضا و امضا در سه شب قدر
- ۶۸ ..... بداء الهی در مورد عذاب قوم یونس علیه‌السلام
- ۷۱ ..... امضاء احکام قطعی در شب قدر
- ۷۳ ..... جمع‌بندی بحث بدا در احکام الهی
- ۷۵ ..... فصل ۲: تردّد خداوند
- ۷۵ ..... اختلاف نظر بزرگان در معنای حدیث تردّد
- ۷۶ ..... اولین حدیث تردّد در کتاب کافی
- ۷۷ ..... تأویل معنای تردّد برای خداوند

۷۷	توجیہات علمای شیعه درباره‌ی تردّد خداوند
۷۹	توجیہات اهل سنت درباره‌ی تردّد خداوند
۸۰	توجیه تردّد خداوند براساس فلسفه‌ی صدرایی
۸۱	نقد توجیه فلسفی تردّد خداوند
۸۳	توجیه عرفانی برای تردّد خداوند
۸۴	نقد توجیه عرفانی تردّد خداوند
۸۵	معنای لغوی تردّد
۸۷	تردد انسان در کارش
۸۹	تردد خداوند در کارش
۹۰	تردد خدا در قبض روح بنده‌ی مؤمن
۹۱	توقیف امضاء حکم و انتظار فرشتگان
۹۲	قبول ردّ بنده توسط خدای متعال
۹۳	امکان تحقق نیافتن محبوب خداوند
۹۵	لقاءالله مؤمن، محبوب خداوند
۹۶	کراهت خداوند از ناراحتی مؤمن
۹۸	راضی کردن مؤمن به مرگ توسط خداوند
۹۹	علت کراهت بندگان صالح از مرگ
۱۰۰	فضیلت حبّ لقاءالله
۱۰۱	لقاءالله کافر، مکروه خداوند
۱۰۳	مرگ، بستر لقاءالله
۱۰۵	کراهت مؤمن از مرگ، نه لقاءالله
۱۰۶	ادامه‌ی حیات یا مرگ با رضایت مؤمن
۱۰۶	ادامه‌ی حیات مؤمن در دنیا
۱۰۸	تغییر قضاء و قدر الهی به میل بنده!
۱۰۹	رفع کراهت مؤمن از مرگ با فرستادن دو ریحانه‌ی بهشتی
۱۱۱	رفع کراهت مؤمن از مرگ با نشان دادن جایگاه بهشتی اش
۱۱۴	بررسی دو احتمال علامه‌ی مجلسی در معنای «أَنَا فَأَعِلُّهُ»
۱۱۵	بررسی احتمال سوم در معنای «أَنَا فَأَعِلُّهُ»

- ۱۱۹ ..... احتمال مقبول در معنای «أَنَا فَأَعْلَهُ»
- ۱۲۰ ..... دعای مؤمن برای مشمول حدیث تردّد شدن
- ۱۲۱ ..... تردّد خداوند در عقوبت بنده‌ی مؤمن
- ۱۲۴ ..... تردّد خداوند به دو علّت
- ۱۲۶ ..... استمرار تردّد خداوند
- ۱۲۶ ..... پاداش خدا برای بلا‌ی نازل نشده
- ۱۲۷ ..... شش مرحله‌ی لطف خدا به بنده‌ی گناه‌کار
- ۱۲۸ ..... نامحدود بودن قدرت الهی بر چگونگی تطهیر بنده‌ی گناه‌کار
- ۱۳۰ ..... علّت غایبی برای عقوبت نکردن بنده
- ۱۳۲ ..... دو گونه تعبیر برای علّت غایبی
- ۱۳۳ ..... نقل و نقد نظریه‌ی فلسفی درباره‌ی علّت غایبی فعل خداوند
- ۱۳۷ ..... فصل ۳: سعادت و شقاوت
- ۱۳۷ ..... معرفی سعید و شقی در قرآن
- ۱۳۸ ..... سعادت و شقاوت انسان در شکم مادر
- ۱۳۹ ..... کتاب یا علم مخلوق الهی
- ۱۴۱ ..... علم مخلوق: منطبق بر اعمال اختیاری بندگان
- ۱۴۲ ..... باز بودن راه سعادت برای شقی
- ۱۴۳ ..... شقاوت اختیاری اشقیا
- ۱۴۴ ..... آگاهی پیامبر اکرم ﷺ از سعدا و اشقیا
- ۱۴۵ ..... مطابقت کتاب الهی با سرنوشت سعدا و اشقیا
- ۱۴۶ ..... پیش‌گویی پیامبر اکرم ﷺ درباره‌ی شقاوت یک فرد
- ۱۴۸ ..... وعده‌ی الهی برای عاقبت به خیری سعید
- ۱۴۹ ..... باز بودن راه برگشت برای اشقیا
- ۱۵۰ ..... اسباب اختیار سعادت برای اشقیا
- ۱۵۲ ..... محبوب بودن سعید و مبعوض بودن شقی نزد خدا
- ۱۵۴ ..... جدا بودن حساب سعدا و اشقیا از اعمالشان
- ۱۵۶ ..... توفیق سعدا و خذلان اشقیا در حدیث کافی

۱۵۷	..... نقل مرحوم صدوق از حدیث کافی
۱۵۸	..... ممکن نبودن ادای حق حکم تشریحی خداوند
۱۵۹	..... لطف خدا در حق سعدا
۱۶۰	..... اولین خذلان الهی در حق اشقیا
۱۶۱	..... محرومیت اشقیا از لطف الهی
۱۶۲	..... واقع‌نما بودن علم و مشیت خداوند
۱۶۳	..... حقیقت سعادت و شقاوت
۱۶۴	..... نقش ایمان و کفر در سعادت و شقاوت
۱۶۷	..... بخش دوم: فضل الهی به اهل ایمان
۱۶۹	..... فصل ۱: ارزش ایمان نزد خداوند
۱۶۹	..... دین، عزیزترین دارایی انسان
۱۷۰	..... مصیبت در دین، بالاترین مصیبت
۱۷۱	..... حفظ دین مؤمن آل فرعون
۱۷۲	..... غنای واقعی با حفظ دین
۱۷۳	..... مؤمن: ثروتمندترین مردم
۱۷۴	..... ضرر نکردن مؤمن از تهمت ناروا
۱۷۵	..... تحمل بدبختی دنیا برای حفظ ایمان
۱۷۶	..... اکتفای خداوند به یک مؤمن روی زمین
۱۷۸	..... اکتفای خداوند به یک مؤمن همراه با امام <small>علیه السلام</small>
۱۷۹	..... نیاز نداشتن مؤمن به انس با ناشایسته‌ها
۱۸۰	..... خیر خواستن ابتدایی خدا برای مؤمن
۱۸۳	..... فصل ۲: اعطای دین از سوی خداوند
۱۸۳	..... اعطای دین به محبوب خداوند
۱۸۵	..... مقصود از دین اعطایی خداوند
۱۸۶	..... ممکن نبودن قضاوت درباره‌ی انسان‌ها
۱۸۷	..... منافات نداشتن عدل الهی با رفتار خدا با اشقیا

۱۸۸	..... انزال سکینه از جانب خدا بر مؤمنان
۱۸۹	..... کتابت ایمان در دل مؤمن توسط خدا
۱۹۰	..... ودیعه گذاشتن محبت پیامبر و اهل بیت <small>علیهم السلام</small> در دل‌های مؤمنان توسط خداوند
۱۹۱	..... هدایت در انحصار خداوند
۱۹۳	..... شرح صدر توسط خدا برای تسلیم شدن اختیاری بنده
۱۹۵	..... تأثیر صنع خدا در تسلیم اختیاری انسان
۱۹۸	..... ایمان باکراهت
۱۹۹	..... سفارش امام صادق <small>علیه السلام</small> به نزاع نکردن در امر هدایت
۲۰۱	..... ویژگی مردم زمان امام صادق <small>علیه السلام</small>
۲۰۲	..... سنت خدا در هدایت انسان‌ها
۲۰۳	..... استقرار نیافتن نور در قلب منافق
۲۰۵	..... مهر زدن خدا بر دل‌های منافقان
۲۰۷	..... فضیلت دعوت به دین
۲۰۸	..... دو جنبه‌ی صنع خدا و نقش انسان در هدایت دیگران
۲۱۰	..... وظیفه‌ی مؤکد نسبت به دعوت خانواده
۲۱۱	..... فصل ۳: روح ایمان
۲۱۱	..... تأیید مؤمن با روح ایمان توسط خداوند
۲۱۲	..... نشانه‌های روح ایمان در مؤمن
۲۱۴	..... ماهیت روح ایمان
۲۱۵	..... سلب روح ایمان از مؤمن در هنگام گناه
۲۱۸	..... سلب نشدن روح ایمان به صرف قصد گناه
۲۱۹	..... نهی کردن روح ایمان از ارتکاب گناه
۲۲۰	..... تقویت و تضعیف روح ایمان با عمل
۲۲۳	..... رابطه‌ی مستقیم ایمان با روح ایمان
۲۲۴	..... خروج از ایمان به سبب اصرار بر گناه
۲۲۵	..... روح ایمان، شرط لازم بندگی خدا
۲۲۶	..... نقصان روح ایمان به سبب گناه
۲۲۷	..... سلب کامل روح ایمان در اثر کفر

پیش‌گفتار

کتاب حاضر سومین و آخرین حلقه از بحث عدل الهی می‌باشد که در دو بخش مهم تنظیم شده است. در بخش اول تحت عنوان «بسط ید الهی» ابتدا به بحث کلیدی بدا پرداخته‌ایم که نشان‌گر اوج حریت الهی است و در پی آن، موضوع زیبا و دقیق تردّد خداوند را مورد بحث قرار داده‌ایم که تفضّل خاصّ خداوند را نسبت به برخی مؤمنان روشن می‌سازد. سپس در فصل سوم آن، بحث سعادت و شقاوت براساس آموزه‌های وحیانی مورد تبیین قرار گرفته است. در بخش دوم ابتدا بحث ارزش ایمان نزد خداوند مطرح شده و سپس به بیان اعطای دین از سوی خداوند پرداخته‌ایم که از مصادیق مهمّ تفضّل الهی به اهل ایمان به شمار می‌آید. آن‌گاه در فصل سوم، موضوع روح ایمان تشریح گردیده و فصل پایانی نیز به موضوع درجات ایمان اختصاص یافته است. آنچه در این حلقه در مقایسه با کتاب عدل، مشمول تغییر اساسی قرار گرفته، بحث بدا و معنای دقیقی است که از احادیث «إِنَّ اللَّهَ عَلمین...» ارائه گردیده است. در بیان معنای احادیث تردّد نیز دقت‌های خاصی صورت گرفته که امیدواریم مورد توجه اهل آن قرار گیرد. سایر مطالب این حلقه با آنچه در حلقه‌ی چهارم کتاب عدل آمده، مطابقت دارد؛ هر چند ظرایف جدیدی در مطالب آن به چشم می‌خورد. در مجموع می‌توان گفت که حلقات ۶ و ۷ و ۸، دفاتر اول و دوم و چهارم کتاب عدل را پوشش می‌دهد و این سه حلقه شامل امّهات مباحث عدل الهی می‌باشد.